

Interview Gerard Stout

De productiefste schrijver van Nederland komt liever niet in de echte wereld

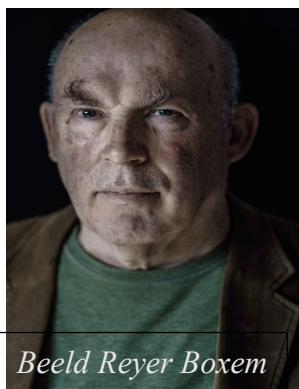
Gerard Stout publiceert vanuit zijn Drentse werkkamer ruim honderd boeken. ‘Genieten van dingen is voor mij niet weggelegd. Dat doe ik alleen als ik achter de computer zit en met boeken bezig ben.’

[Bert Nijmeijer](#) 12 juli 2024, 10:55

Het leven van Gerard Stout (74) speelt zich voornamelijk thuis af, in de bomenbuurt van Peize, Noord-Drenthe. De belangrijkste dagelijkse verplaatsing is die van de koffie en de krant 's ochtends aan de keukentafel naar zijn werkkamer boven. Maar daar, achter een grote computer van Apple, reist Stout de hele wereld over, naar verre uithoeken en diep de geschiedenis in.

Blijf op de hoogte

De afgelopen maanden wandelde hij van Grimma, bij Leipzig, helemaal naar Syracuse op Sicilië, in de voetsporen van de Duitse schrijver en avonturier Johann Gottfried Seume (1763-1810). Die zette in december 1801 in navolging van Goethe koers naar het land *wo die Zitronen blühen*.

Beeld Reyer Boxem

Over Simon Vestdijk zeiden ze dat hij ‘sneller schreef dan God kon lezen’. Dat is met Gerard Stout ook zo. Op de keukentafel ligt het boek *Seumes Wandeling naar Syracuse*, vers van de pers. *De Wandeling* is zijn 120ste boek. Of 121ste.

Oplage van twintig stuks

In krap twee maanden vertaalde Stout het boek uit 1803 uit het Duits, voegde illustraties en kaarten toe en verduidelijkte namen, plaatsen en andere onbekendheden voor hedendaagse lezers in een

uitvoerig voetnotenapparaat. Het 550 pagina’s dikke boek is in een oplage van twintig stuks verschenen bij Stouts eigen uitgeverij Ter Verpoozing. Dat is dubbel zoveel als wat hij normaal laat drukken. “Want misschien dat er wel iemand belangstelling heeft.”

De opvolger, een geannoteerde vertaling van Seumes autobiografie *Mijn Leven*, is al onderweg. Seumes *Mijn Zomer* volgt een maand later.

Stout ontmoette Seume in maart, in een bijzinnetje van een Duits etnografisch boek. Het was liefde op het eerste gezicht. Hij herkende een vriend en een geestverwant. Hij las alles wat hij van en over Seume kon vinden. Drie heerlijke maanden trokken ze samen op. De schrijver sprak honderduit over de bezienswaardigheden langs de route, de geschiedenis ervan. “Ik weet meer van die plekken dan mensen die er echt zijn geweest”, zegt Stout nu.

Fonkelnieuw op volgorde

Stout verzorgt niet alleen vertalingen. Zijn oeuvre bestaat grotendeels uit eigen werk: romans, verhalenbundels, toneelstukken. Bij elkaar zeker zestig titels fictie. Evenzoveel non-fictie: boeken over het Drents, de visrokerij, filosofische beschouwingen, fotoboeken over de lijkontbinding van een mol, een mees en een mus, de boeken *Dahlia’s* en *Viltwerk*, onderwerpen waarin zijn partner Meta Geerts ziel en zaligheid legt.

Op zijn werkkamer zit hij met de rug naar een boekenkast met zijn werk, fonkelnieuw op volgorde. Hij werkt de hele dag, van een uur of acht ’s ochtends tot acht uur ’s avonds. Zeven dagen per week, ook op zon- en feestdagen. “Als er iets anders is, dan doe ik iets anders. Maar meestal is er niets anders.”

De dagelijkse speurtocht door geschiedenis en literatuur lijkt op het stratenplan van Tokio, waar achter elke hoek een nieuwe, nog nooit betreden straat begint. Een eindeloze stad van zijstraatjes en nissen. Stout rolt als een sneeuwbal door de straten. Onderweg blijft er steeds meer kleven, kennis, inzicht, verhalen. Terwijl zijn vingers over de toetsen gingen, marcheerde Stout mee met Senegalese schutters door de woestijn. Hij ging met Drentse turfgravers mee naar Yorkshire in Engeland. En hij sjokte mee door het Drenthe van 1840-1850 met de podagrissen, zo genoemd vanwege hun door overmatig portgebruik veroorzaakte moeilijke voeten.

Zijn eigen weg gevolgd

Aan de basis van Stouts werk liggen twee vragen: wie ben ik, en waar kom ik vandaan? Gerard Stout dus, 74 jaar. Een forse kerel, kaal. Geboren te Erica, Zuidoost-Drenthe. Land van turf, jenever en achterdocht, zou je zeggen, ware het niet dat Stout wars is van clichés. Hij heeft altijd zijn eigen weg gevolgd. Die liep via de HBS in Emmen en een studie scheikunde in Groningen naar Zambia, waar hij twee jaar les gaf. Dat heeft grote indruk op hem gemaakt. Later was hij docent aan de lerarenopleiding in Groningen.

‘In nadenken en literatuur kan ik mijn gedrevenheid kwijt’, schrijft hij in Seumes *Mijn Leven*, in een nawoord waarin hij zichzelf interviewt. ‘Tijdens het nadenken, lezen en schrijven hoef ik me niet in te houden. Het is voor mij een grote vorm van vrijheid.’

Stouts wenkbrauwen krullen op een bijzondere manier omhoog, als aanhalingstekens, om de plek aan te geven waar het allemaal gebeurt. Zijn intellect wordt, als dat van Seume in diens tijd, niet altijd op waarde geschat. Vroeger in Erica al niet. Vrienden vindt Stout in de wereldliteratuur, schrijft hij. Michel de Montaigne, Paul Valéry, Wisława Szymborska. Op sites als ‘Delpher.nl’ en ‘dbnl.org’ zijn miljoenen boeken, kranten en tijdschriften te raadplegen. Het is een groot feest, waarop je iedereen toch persoonlijk kunt spreken.

Niet zo goed in sociale dingen

Stout werkt in stilte. Altijd. Hij heeft nooit de tv of de radio aan, luistert nooit naar muziek. “Als ik op visite ben en er staat muziek op, vraag ik of die uit mag. Anders hoor ik niet wat iemand zegt.” Hij heeft ook in de supermarkt gevraagd of de muziek uit kon. Als Meta naar muziek wil luisteren, doet ze dat via haar iPhone met oortjes in. Het is lastig. Stout kan nooit naar een café of zo.

Beneden in de keuken serveert Geerts thee en notenkoek. Elders in huis is de hulp aan het stofzuigen. “De literatuur, Meta, een paar vrienden en de kranten. Dat is genoeg”, zegt Stout. Hij heeft een handjevol vrienden buiten de literaire. De groep overlapt grotendeels met zijn vaste lezerspanel. Er is één vriend die bijna alles leest.

Ze hebben een bijzondere relatie, beaamt Geerts. Maar het past toch. Zij gaat alleen op vakantie. Stout blijft thuis. Hij is niet zo goed in sociale dingen. Als iemand hem vraagt wat hij wil drinken en hij zegt ‘jus d’orange’, raakt hij in de war als hij hoort dat ze óók cola hebben. Hij heeft toch al jus d’orange gezegd? Hij heeft gaandeweg geleerd dat als er iemand aanbelt en vraagt of hij mag binnenkomen, dat geen vraag is waarop je ook ‘nee’ kunt antwoorden.

Steeds meer puzzelstukjes

“Genieten van dingen is voor mij niet weggelegd. Alleen als ik achter de computer zit en met boeken bezig ben.” In de literatuur vindt hij aanwijzingen, inzichten, inspiratie. Dingen die hij zelf geschreven had kunnen hebben. Dingen die hem helpen om de wereld te begrijpen. Steeds meer puzzelstukjes. De puzzel wordt steeds groter en komt nooit af.

Boeken van schrijvers die voor 1954 zijn overleden zijn rechtevrij. Je kunt ermee doen wat je wilt. Stout scant ze, maakt er een Word-bestand van. Vertaalt ze met het programma DeepL, haalt de fouten eruit en voegt er het zijne aan toe. De uiteindelijke pdf, met omslag en illustraties, stuurt hij naar drukker Biblion in Zoetermeer. Een paar dagen later bezorgt de post een doos met boeken.

“Ik haal boeken die iedereen al lang vergeten is uit de obscuriteit”, zegt hij. Ook na publicatie door Stout blijven ze voor veel mensen onbekend. Bij opening van de doos valt slechts het daglicht van de Peizer Beukenlaan op de glanzende kaften. “Ik heb al 25 jaar een verliesgevende uitgeverij.” Ter Verpoozing kost ongeveer 2000 euro per jaar. “Net als een willekeurige andere hobby”, zegt Geerts. Een paar titels, niet van Stout zelf, haalden een oplage van enkele honderden.

Vele platonische jaren

Geerts leest niet alles van haar partner. “Dan hou ik geen tijd meer over voor mijn eigen dingen.” Bovendien: “Ik hou ook van boeken die Gerard niet heeft geschreven.”

‘Het individu kan niet tegen de stroom van de tijd in zwemmen,’ schrijft Seume in het voorwoord van *Wandeling naar Syracuse*. ‘Maar zij die sterk zijn houden stand en laten zich er niet door meeslepen. Ik geef de hoop niet op dat er ooit waarachtige gerechtigheid komt, ook al kunnen de ongelukkige pogingen nog vele platonische jaren duren. Laat iedereen maar moedig werken, want zijn dag zal komen.’

Stout gaat zo weer naar boven. Hij werkt aan een nieuwe roman. “En Seume heeft ook nog wandelingen in Finland en Rusland gemaakt.”

Al het werk van Gerard Stout is te vinden op zijn website nedersaksisch.org. De boeken zijn tegen kostprijs plus portokosten te bestellen bij Stout of af te halen in Peize.